ISSN 2617-5940

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК наукових праць

УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ №1-2 2020

УДК 33 + 657

Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України : електронне наукове видання (категорія Б) [Електронний ресурс] / Університет державної фіскальної служби України; гол. ред. : М. О. Кужелєв. 2020. № 1-2. Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Znpnudps/index.html. Заголовок з екрана.

Журнал розміщено в профільних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах:

- **Vernadsky National Library of Ukraine**
- **Google Academy**
- **Crossref**
- **The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS)**
- **CiteFactor**
- **MIAR**
- **INFOBASEINDEX**
- **Open Academic Journals Index**

Затверджено Вченою радою Університету державної фіскальної служби України,
Протокол № 13 від 26 листопада 2020 року

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладено на авторів.

Рукописи рецензуються редакційною колегією та перевіряються в системі унікальності текстів «UNICHECK»

Зміни тексту та скорочення, що впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією за погодженням авторів.

При передруку матеріалів посилання на «Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України» обов'язкове.

Адреса редакції: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна
E-mail: finansyzbirnyk@gmail.com
Web-сайт (web-сторінки) наукового видання
http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs2/about

© Університет державної фіскальної служби України

Редакційна колегія:

Головний редактор:
КУЖЕЛЄВ М.О., *доктор економічних наук, професор, УДФСУ (Україна)*

Заступник головного редактора:
ОНИШКО С.В., *доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, УДФСУ (Україна)*

Відповідальний секретар:
ЖИТАР М.О., *кандидат економічних наук, доцент, УДФСУ (Україна).*

Склад редакційної колегії:

БОЙКО А.О., *доктор економічних наук, доцент, СумДУ (Україна);*
ГУСЯТИНСЬКИЙ М.В., *кандидат технічних наук, доцент, УДФСУ (Україна);*
ЄВДОКИМОВ В.В., *доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ДУ «Житомирська політехніка» (Україна);*
ЖАВОРОНОК А.В., *кандидат економічних наук, доцент, ЧНУ імені Ю. Федьковича (Україна);*
КОВАЛЕНКО Ю. М., *доктор економічних наук, професор, УДФСУ (Україна);*
МАРТИНЕНКО В.В., *кандидат економічних наук, доцент, УДФСУ (Україна);*
МЕЛЬНИК В. М., *доктор економічних наук, професор, КНЕУ ім. В.Гетьмана (Україна);*
МИТИКО ХИТОВ., *доктор економіки, Університет національного та світового господарства (Болгарія);*
ПАРИМАЛ ЧАНДРА БІСВАС., *PhD, Університет Адамс (Індія);*
ПАСІЧНИЙ М.Д., *доктор економічних наук, доцент, КНТЕУ (Україна);*
САМБОРСКІ АДАМ, *доктор економічних наук, професор, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (Польща);*
САМОРОДОВ Б.В., *доктор економічних наук, професор, ХННІ ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна);*
СОСНОВСЬКА О.О., *доктор економічних наук, доцент, КУБГ (Україна).*

Kiva A., Moiseienko T. Domestic Startups Financial Assistance Improvement in the Conditions of International Integration……... 255
Ківа А. А., Моісеєнко Т. Є. Удосконалення механізму фінансового забезпечення вітчизняних стартапів в умовах міжнародної інтеграції……. 255
Кива А. А., Моисеенко Т. Е. Усовершенствование механизма финансового обеспечения стартапов в условиях международной интеграции……... 256

Нечипоренко А.В., Юрах Ю.С. Аналіз фінансового потенціалу територіальних громад в Україні……..271
Нечипоренко А.В., Юрах Ю.С. Анализ финансового потенциала территориальных общин в Украине…….. 271
Nechyporenko A., Yurakh Yu. Analyzing of the Financial Potential of Territorial Communities in Ukraine……272

Пасічний М. Д., Непиталюк А. В. Європейський досвід фіскального регулювання виробництва та обігу етилового спирту……285
Пасечный М. Д., Непиталюк А. В. Европейский опыт фискального регулирования производства и оборота этилового спирта……. 285
Pasichnyi M., Nepytaliuk A. The European Experience of Ethyl Alcohol Production's and Circulation's Fiscal Regulation……286

Полагнин Д.Д. Аналіз тенденцій зміни офіційного валютного курсу Національного банку України…… 307
Полагнин Д.Д. Анализ тенденций изменения официального валютного курса национального банка Украины…….. 307
Polagnyn D. Alysis of Trends in Changes in the Official Exchange Rate of the National Bank of Ukraine……..308

Сосновська О.О., Баліцька Г.О. Розвиток медичного страхування в умовах COVID-19……. 325
Сосновская О.А., Балицкая А.О. Развитие медицинского страхования в условиях COVID-19…… 325
Sosnovska O., Balitska H. Development of Medical Insurance in the Conditions of COVID-19……. 326

Чуницька І.І., Михайленко В.В. Вплив світових та національних макроекономічних факторів на функціонування фінансового ринку України в умовах глобальної конкурентоспроможності…….. 338
Чуницкая И.И., Михайленко В.В. Влияние мировых и отечественных макроэкономических факторов на функционирование финансового рынка Украины в условиях глобальной конкурентоспособности……. 338
Chunitskaya I., Mikhaylenko V. Impact of Global and National Macroeconomic Factors on the Functioning of the Financial Market of Ukraine in the Conditions of Global Competitors……... 339

УДК 336.14

DOI 10.33244/2617-5940.1-2.2020.271-284

Нечипоренко А.В., Юрах Ю.С.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

У статті здійснюється аналіз різних підходів до визначення поняття «фінансовий потенціал територіальних громад». Проведено аналіз результатів фінансової децентралізації в Україні. Представлено механізм управління фінансовим потенціалом територіальних громад, який базується на меті, цільових орієнтирах та напрямах управління. Досліджено основні тенденції розвитку територіальних громад в Україні. Розроблено пропозиції щодо активізації формування й реалізації фінансового потенціалу територіальних громад на сучасному етапі розвитку.

Ключові слова: *об'єднана територіальна громада, фінансовий потенціал, фінансові ресурси, місцеві бюджети, децентралізація.*

Нечипоренко А.В., Юрах Ю.С.

АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН В УКРАИНЕ

В статье проводится анализ различных подходов к определению понятия «финансовый потенциал территориальных общин». Проведен анализ результатов финансовой децентрализации в Украине. Представлен механизм управления финансовым потенциалом территориальных общин, основанный на цели, целевых ориентирах и направлениях управления. Исследованы основные тенденции развития территориальных общин в Украине. Разработаны предложения по активизации формирования и реализации финансового потенциала территориальных общин на современном этапе развития.

Ключевые слова: *объединенная территориальная община, финансовый потенциал, финансовые ресурсы, местные бюджеты, децентрализация.*

Nechyporenko A.V., Yurakh Yu.S.

ANALYZING OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE

The article analyses various approaches to the definition of the "financial potential of territorial communities." The results of financial decentralization in Ukraine have been analyzed. A mechanism for managing the financial potential of territorial communities is presented, based on the goal, targets and directions of management. The main trends in the development of territorial communities in Ukraine were studied. Proposals have been developed to intensify the formation and implementation of the financial potential of territorial communities at the present stage of development.

Keywords: *united territorial community, financial potential, financial resources, local budgets, decentralization.*

Постановка проблеми. Процеси бюджетної децентралізації визначають необхідність пошуку джерел формування фінансової бази функціонування місцевих бюджетів. Розвиток територіальних громад в Україні відбувається в нових умовах та характеризується динамічністю, що пов’язано передусім з проведенням реформи децентралізації. Важливим чинником, що сприяє якісним змінам на місцевому рівні виступає фінансове забезпечення розвитку територіальних громад, що є одним із пріоритетів реформи та має бути достатнім для забезпечення ефективного розвитку. Поява об’єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), як нового суб’єкту бюджетних відносин в Україні, актуалізує питання щодо формування доходів та забезпечення виконання повноважень з ціллю підвищення добробуту населення громад. З метою забезпечення збалансування розвитку адміністративно-територіальних одиниць у процесі реалізації сучасної бюджетної політики України перспективними напрямами дослідження є аналіз фінансових можливостей територіальних громад, тобто їхнього фінансового потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання фінансового забезпечення розвитку й функціонування територіальних громад в Україні є об’єктом наукових досліджень таких учених, як: М. Звєряков,Т. Зінчук, С. Єгоричева, А. Качула, А. Ковальов, М. Кужелєв, А. Панченко, Х. Патицька, О. Тимошенко, Р. Щур та ін.. Однак, незважаючи на численні наукові публікації з цієї проблематики, ураховуючи сучасні виклики, необхідним є дослідження й аналіз фінансового потенціалу територіальних громад в Україні.

Мета статті – з’ясувати сутність фінансового потенціалу територіальних громад та проаналізувати його сучасний стан в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розвиток України на сучасному етапі характеризується зміщенням акцентів в сфері державного регулювання територіального розвитку в напрямі адміністративної та фінансової децентралізації та супроводжується передачею повноважень і ресурсів на місцевий рівень. Основною метою таких реформ виступає формування організаційно-економічних засад розвитку територіальних громад в Україні на основі ефективного використання їхнього фінансового потенціалу [1, с. 6]. Фінансовий потенціал територіальних громад є основою формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів, що забезпечує соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальних одиниць.

Базовим поняттям для визначення змісту фінансового потенціалу є «потенціал». Учені відзначають латинське походження цього слова («*potentia*» – можливості, міць, сила, запаси, засоби, приховані потужності, що можуть бути використані). Категорія «потенціал» трактується як: «сукупність наявних можливостей, сил, запасів, засобів, що можуть бути використані; наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети; приховані можливості, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов» [2, с. 12].

Фінансовий потенціал ОТГ є комплексним поняттям, що охоплює сукупність наявних і потенційних ресурсів та спроможність органів місцевого самоврядування до акумуляції достатнього обсягу фінансових ресурсів й ефективного їхнього використання для забезпечення стійкого розвитку територіальної громади [3, с. 7].

Слід виокремити характерні особливості фінансового потенціалу територіальної громади, серед яких: «органічне поєднання фінансових ресурсів й можливостей територіальної громади щодо їх мобілізації й ефективного та раціонального використання; відносний характер категорії, що ураховує як наявні, так й тимчасово невикористані або нереалізовані можливості щодо залучення фінансових ресурсів у майбутньому; залежність його рівня як від наявності фінансових ресурсів, так і від умов доступу до них; динамічний характер категорії, зумовлений мінливістю самих фінансових ресурсів, які з різних причин можуть бути поки що недоступними або незадіяними; взаємозв'язок з відносинами, що виникають з приводу повного використання здібностей, повноважень, знань та досвіду органів місцевого самоврядування щодо формування та використання фінансових ресурсів територіальної громади; взаємозалежність між його рівнем та фінансовою можливістю або здатністю територіальної громади чи її представницьких органів брати участь у створенні матеріальних благ і наданні послуг» [4, с. 125].

Систематизувавши існуючі підходи можна визначити тлумачення поняття «фінансовий потенціал територіальної громади» у вузькому та широкому розумінні. Так, у вузькому сенсі трактування фінансового потенціалу зводиться до визначення «фінансового потенціалу території», тобто сукупності фінансових потенціалів підприємств, які розташовані в рамках певної території. Розширене розуміння фінансового потенціалу пов'язане з включенням в його зміст наступних елементів: місцевого бюджету; позабюджетних фондів, міжбюджетних потоків, цінних паперів, емітованих органами місцевого самоврядування, фінансового потенціалу

підприємств і організацій всіх форм власності, коштів населення, які перебувають в готівковій формі або в банках і інших фінансових інститутах, а також у вигляді різних цінних паперів; фінансових ресурсів інститутів кредитно-фінансової системи регіону, а також коштів, що залучаються банками з інших територій [5, с. 61].

При визначенні поняття «фінансовий потенціал територіальної громади» необхідно акцентувати увагу на таких важливих аспектах:

– сукупність фінансових ресурсів територіальної громади;

– можливості територіальної громади щодо залучення та результативного управління фінансовими ресурсами;

– забезпечення поточної й майбутньої перспективної діяльності територіальної громади;

– забезпечення досягнення тактичних й стратегічних цілей розвитку територіальної громади.

Економічна сутність фінансового потенціалу територіальної громади визначається сукупністю чотирьох аспектів [5, с. 62]:

– фінансовий потенціал як здатність територіальної громади виробляти ресурсну базу для забезпечення виробничо-економічної діяльності, виконання соціальних завдань і забезпечення стійкості місцевого розвитку;

– фінансовий потенціал як сукупність наявних на території фінансових і грошових ресурсів, необхідних для підтримки стійкості економічної діяльності територіальної громади;

– фінансовий потенціал як результат економічних відносин територіальної громади;

– фінансовий потенціал як резерв, можливий до використання для захисту регіонального розвитку від впливу факторів ризику і невизначеності.

Основними характеристиками фінансового потенціалу територіальної громади є :

– функціонування лише у грошовій формі, адже всі джерела фінансового потенціалу мають вартісну основу й відображаються у

фінансових документах;

– динамічність – фінансовий потенціал територіальної громади обумовлений постійним переміщенням фінансових потоків з метою отримання економічного і соціального ефекту, забезпечення стійкого функціонування територіальної громади;

– цілеспрямованість – рух фінансових ресурсів строго обумовлено певною метою (ціллю)[5; 6].

Варто зауважити, що механізм управління фінансовим потенціалом територіальних громад базується на меті, принципах, цільових орієнтирах, включає напрями, етапи, функції, інструменти реалізації, джерела фінансування, методи управління (рис. 1).

<table>
<tr><td colspan="3">Мета управління фінансовим потенціалом ОТГ</td></tr>
<tr><td colspan="3">Цілеспрямована діяльність органів місцевого самоврядування щодо забезпечення умов та можливостей залучення й акумуляції фінансових ресурсів, їх результативного використання для забезпечення соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності ОТГ</td></tr>
<tr><td colspan="3">Цільові орієнтири</td></tr>
<tr><td colspan="3">❖ забезпечення належних умов для раціонального використання ресурсів;
❖ відтворення виробничого потенціалу, людського капіталу, природного середовища;
❖ вироблення ефективних механізмів управління фінансовим потенціалом ОТГ</td></tr>
<tr><td colspan="3">Напрями управління</td></tr>
<tr><td>Економічний</td><td>Соціальний</td><td>Екологічний</td></tr>
<tr><td>забезпечення економічного зростання (фінансової самодостатності й спроможності)</td><td>підвищення рівня й якості життя населення, забезпечення їх якісною інфраструктурою</td><td>забезпечення захисту довкілля (раціональне використання природних ресурсів, охорона навколишнього середовища)</td></tr>
</table>

Рис. 1 Елементи механізму управління фінансовим потенціалом об'єднаної територіальної громади в Україні

Джерело: побудовано авторами на основі [7; 8; 9].

Серед критеріїв досягнення мети управління фінансовим потенціалом ОТГ виділяють: розрахунок на власні джерела фінансових поточних потреб громади; можливість залучення в необхідних обсягах зовнішніх фінансових ресурсів; формування ресурсної бази при допустимому рівні ризику; наявність інститутів, що забезпечують ефективність управління фінансами

громади. Зазначене доводить необхідність формування системи раціонального управління фінансовим потенціалом ОТГ [3, с. 9].

Аналіз фінансового потенціалу територіальних громад в Україні, необхідно розпочати з розгляду кількості об'єднаних територіальних громад за 2016–2019 роки (рис. 2).

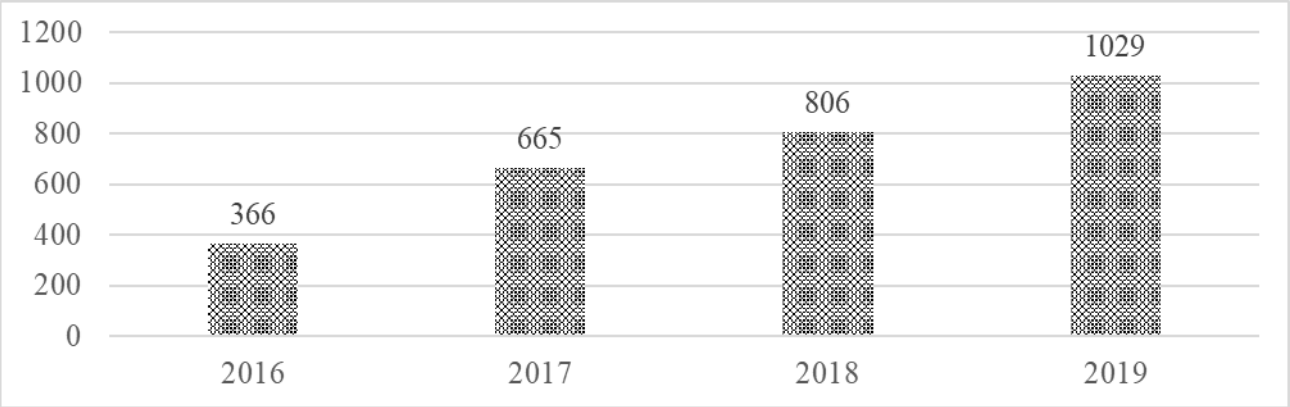

Рис. 2 Динаміка кількості об'єднаних територіальних громад в Україні за 2016-2019 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [10].

Проаналізувавши динаміку кількості об'єднаних територіальних громад в Україні за 2016–2019 рр., можна відстежити тенденцію до збільшення показника. Так протягом 2016–2017 рр. кількість ОТГ зросла на 299, за 2017–2018 рр. – на 141, а протягом 2018–2019 рр. – на 223. Така тенденція зумовлює укрупнення дрібних адміністративно-територіальних одиниць й покращує їхнє фінансове забезпечення для реалізації покладених на них повноважень. Таке явище є позитивним, адже ефективніше управляти фінансовими ресурсами, приймати управлінські рішення, розвивати населенні пункти, забезпечувати покращення їх інфраструктури, якості надання послуг можуть саме місцеві органи самоврядування добровільно об'єднаних територіальних громад.

На рисунку 3 представлено динаміку кількості жителів в об'єднаних територіальних громадах України за 2016–2019 рр.

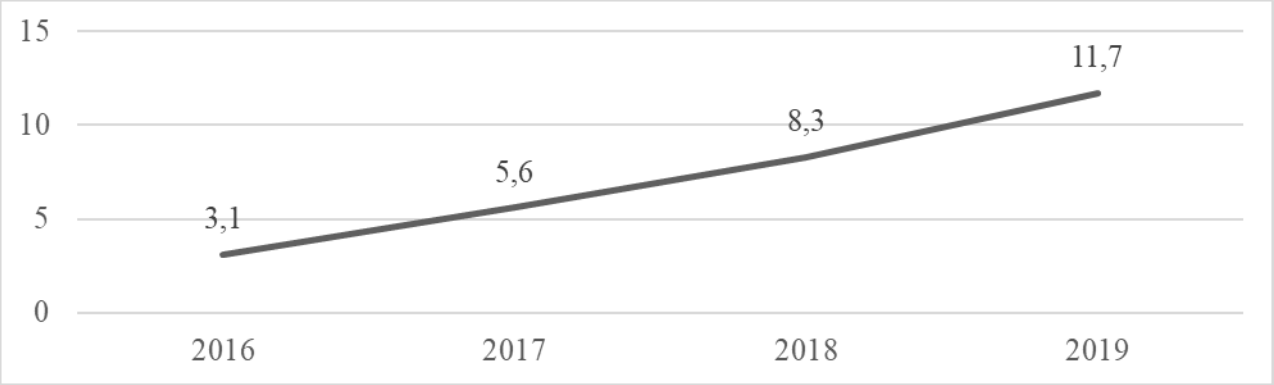

Рис. 3 Динаміка кількості жителів в об'єднаних територіальних громадах України за 2016-2019 рр., млн. осіб

Джерело: побудовано авторами на основі [10].

Проаналізувавши динаміку кількості жителів ОТГ за досліджуваний період, можна зробити висновки, що спостерігається тенденція до зростання кількості жителів ОТГ. За 2016–2017 рр. кількість жителів ОТГ зросла на 2,5 млн. осіб, протягом 2017–2018рр. – на 2,7 млн. осіб., а у період 2018–2019 рр. збільшилась на 3,4 млн. осіб.

Одним з найголовніших досягнень процесу бюджетної децентралізації в Україні є збільшення частки місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України [11]. Крім того, у 2016 року частка власних доходів загального фонду місцевих бюджетів у ВВП склала 6,2%. За 2019 рік цей показник збільшився до 6,8%. Ці показники свідчать про те, що власні доходи загального фонду місцевого бюджету займають невелику частку у ВВП, але з кожним роком ця частка зростає, пов'язано передусім з продовженням бюджетної децентралізації в Україні (рис. 4)

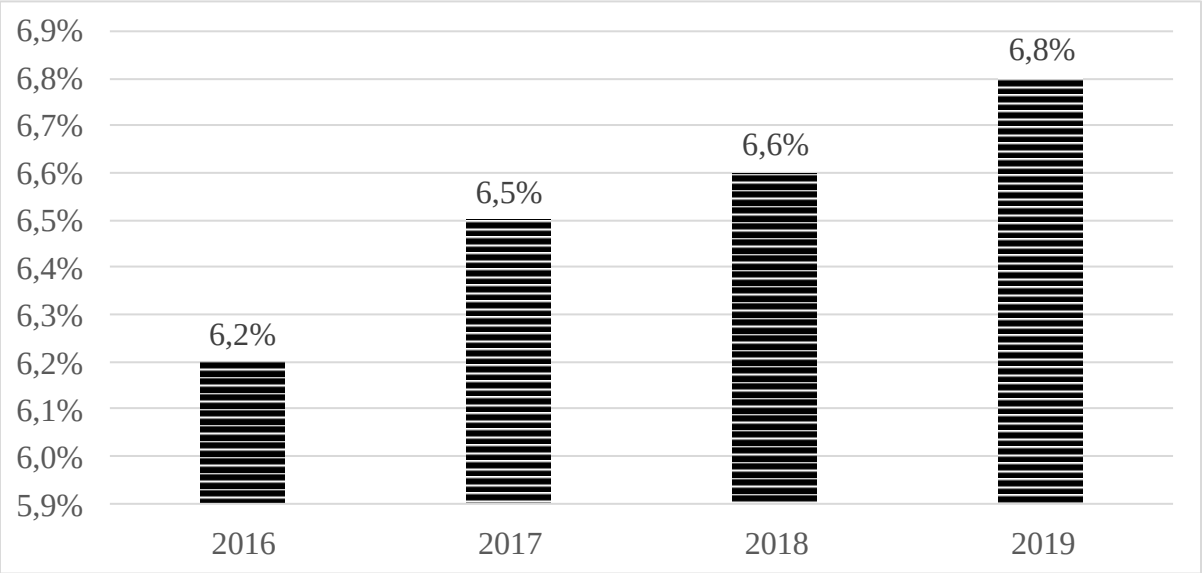

Рис. 4 Частка власних доходів місцевих бюджетів (загальний фонд) у ВВП за 2016-2019 рр., %

Джерело: побудовано авторами на основі [10; 12].

З початку бюджетної децентралізації доходи місцевих бюджетів України зростають. Так, якщо у 2014 році їхній обсяг становив 68,6 млрд. грн., то за п’ять років вони зросли і у 2019 році склали 268,3 млрд. грн. (рис. 5).

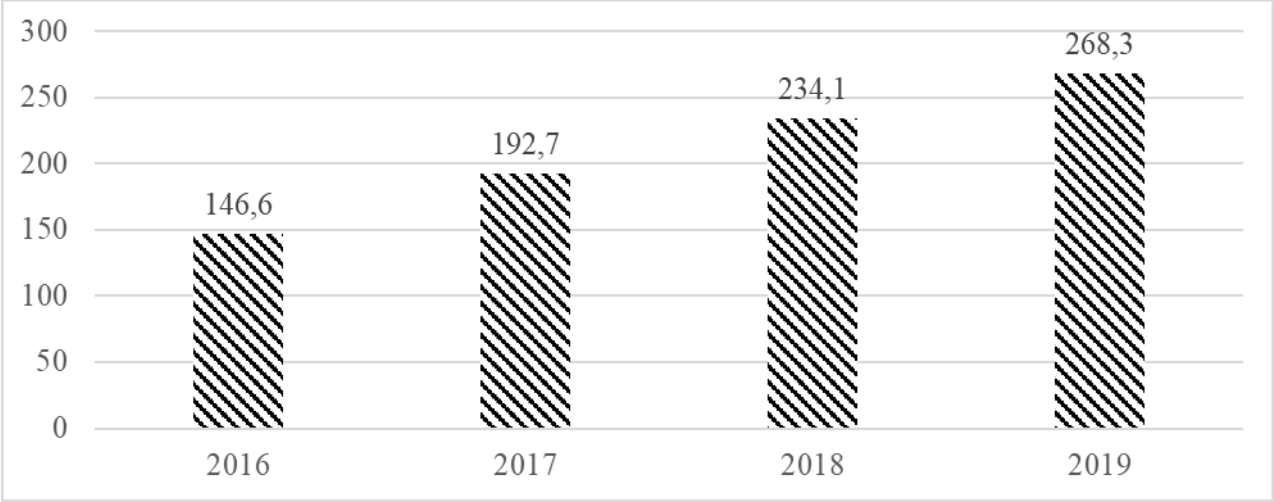

Рис. 5 Динаміка власних доходів загального фонду місцевих бюджетів за 2016-2019 рр., млрд. грн.

Джерело: побудовано авторами на основі [10; 12].

Проаналізувавши дані щодо доходів місцевих бюджетів за останні роки, можемо сказати, що такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів (рис. 6).

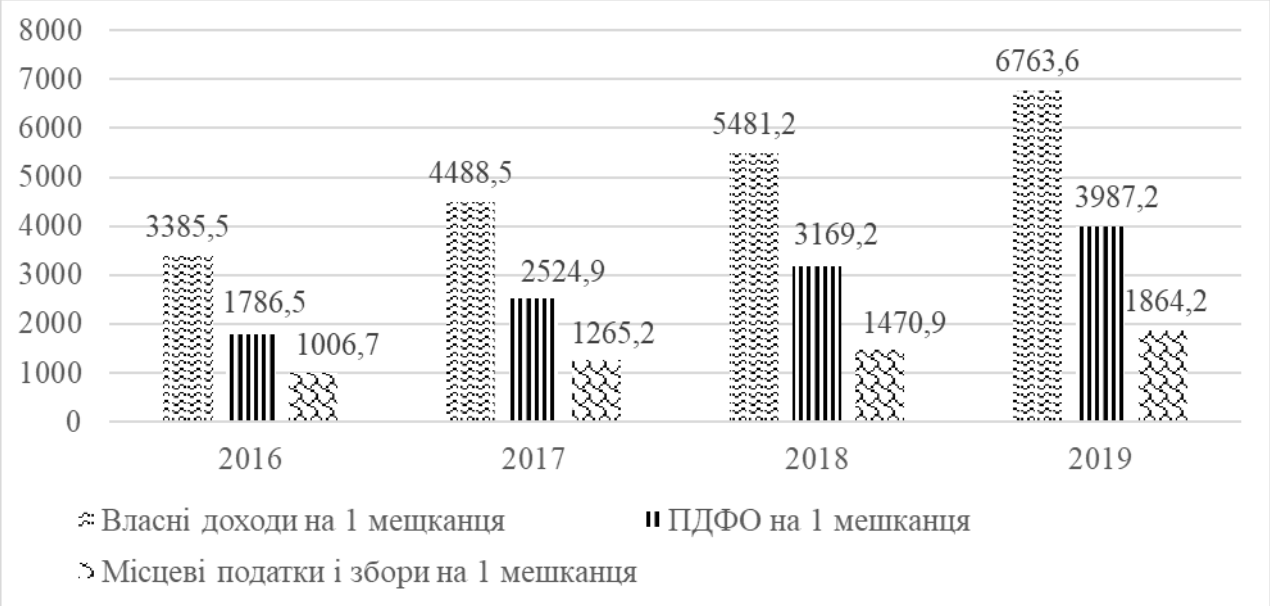

Рис. 6 Динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів на 1 мешканця за січень-листопад 2016-2019 рр., грн.

Джерело: побудовано авторами на основі [10; 12].

Провівши аналіз власних доходів загального фонду місцевих бюджетів за 2016–2019 рр., необхідно зробити висновок, що власні доходи на 1 мешканця за 2016–2017 рр. зросли на 1103 грн., за 2017-2018 рр. – на 992,7 грн., за 2018–2019 рр. – на 1282,4 грн. Також зростало значення й суми податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) на 1 мешканця. Так, протягом 2016–2017 рр. спостерігається збільшення показника на 738,4 грн., за 2017-2018 рр. – на 644,3 грн., за 2018-2019 рр. – на 818 грн. Зростало й значення місцевих податків і зборів на 1 мешканця, а саме: за 2016–2017 рр. збільшилось на 258,5 грн., за 2017–2018 рр. – на 205,7 грн., у 2018–2019 рр. – на 393,3 грн.

За рахунок збільшення дохідної частини місцевих органів влади проходить збільшення видаткової частини, що безсумнівно показує позитивні тенденції процесу бюджетної децентралізації в Україні [13, с. 87]. Бюджетна децентралізація є необхідною умовою становлення ефективної системи місцевих фінансів, вона сприяє розвитку регіонів, фінансової незалежності місцевих органів влади і підвищенню якості послуг для кожного громадянина [14, с. 98]. Тому створення ОТГ може стати дієвим інструментом розвитку місцевих бюджетів України саме за умови максимального використання потенціалу територій.

Для активізації формування й реалізації фінансового потенціалу територіальних громад на сучасному етапі розвитку необхідним є:

– стимулювання економічного розвитку територіальних громад;

– забезпечення співпраці територіальних громад;

– формування міської агломерації;

– нарощення податкового потенціалу;

– формування сприятливого підприємницького середовища.

Таким чином, необхідним в сучасних реаліях є створення спроможних територіальних громад, які зможуть нести відповідальність за економічний розвиток територій та формування сприятливого середовища для населення. Передусім мається на увазі зміна ментальної моделі як представників органів місцевого самоврядування базового рівня, так й кожного жителя громади.

Висновки. Отже, провівши аналіз фінансового потенціалу територіальних громад, можна зробити висновок, що таке явище як об’єднання територіальних громад в Україні тільки набуває обертів. Це досить складний процес, який потребує багато часу та рішучих дій від громадян. Недосконаліть системи фінансового управління та відсутність стратегічного бачення розвитку громад призводить до неефективного управління наявними фінансовими ресурсами. Кожна ОТГ має власний фінансовий потенціал і має можливість залучати додаткові фінансові ресурси для свого подальшого розвитку. Саме фінансовий потенціал

дозволяє оцінити фінансові можливості, наявні та потенційні фінансові ресурси, які можуть бути використані для соціально-економічного зростання як окремої територіальної громади, адміністративно-територіальної одиниці, так і країни в цілому. Незважаючи на те, що кількість ОТГ з кожним роком зростає в Україні, існує низка проблем, які потрібно негайно вирішувати, що зумовлює подальшу актуальність дослідження даної тематики.

Список використаних джерел

1. Патицька Х. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2019. 209 с.
2. Єгоричева С. Б., Тимошенко О. В., Панченко А. І. Сутність та складові фінансового потенціалу територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід.* 2016. № 8. С. 11–15.
3. Зінчук Т.О., Патинська-Попета М.М Управління фінансовим потенціалом об'єднаних територіальних громад. *Економіка АПК.* 2019. № 12. С. 6–15.
4. Тимошенко О.В. Фінансовий потенціал як основа соціально-економічного розвитку територіальної громади. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України.* 2012. № 1 (13). С. 123–126.
5. Щур Р. І. Фінансовий потенціал територіальних громад: теоретичний аналіз. *Економіка та держава*. 2018. № 5. С. 60–64.
6. Кужелєв М. О., Нечипоренко А. В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні : монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 224 с.
7. Звєряков М.І., Ковальов А.І, Сментина Н. В. Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія. Одеса: ОНЕУ, 2017. 175 с.
8. Kuzheliev M., Nechyporenko A. Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. Association agreement: driving integrational changes : collective monograph / edited by R. Iserman, M. Dei, O. Rudenko, Y. Tsekhmister, V. Lunov. Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA. 2019. P. 374–385.
9. Маковская Е. А. Финансовая безопасность: государство, регион, личность. *Ломоносов 2001* : сб. тезисов и докладов на международной конференции. М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, МАКС Пресс, 2001. С. 129–130.
10. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування / Національний проект «Децентралізація». URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/526/10.01.2020.pdf

11. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 36/1. С. 302–312.

12. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: https://www.treasury.gov.ua/ua

13. Нечипоренко А. В. Проблеми фінансування видатків місцевих бюджетів. *Вісник Одеського національного університету*. *Серія «Економіка»*. 2016. Том 21, Вип. 11 (53). С. 84–88.

14. Качула А. Г. Бюджетна децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. «Економічні науки».* 2018. № 29 (2). С. 95–98.

References

1. Patytska H. (2019) Finansovo-ekonomichnyy potentsial terytorial′nykh hromad: mekhanizmy funktsionuvannya ta aktyvizatsiyi [Financial and economic potential of territorial communities: mechanisms of functioning and activation] : monohrafiya / DU «Instytut rehional′nykh doslidzhen′ imeni M. I. Dolishn′oho NAN Ukrayiny». L′viv, 209 p.

2. Yehorycheva S. B., Tymoshenko O. V., Panchenko A. I. (2016) Sutnist′ ta skladovi finansovoho potentsialu terytorial′nykh hromad [The essence and components of the financial potential of territorial communities]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid.* № 8. pp. 11–15.

3. Zinchuk T.O., Patyns′ka-Popeta M.M. (2019) Upravlinnya finansovym potentsialom ob″yednanykh terytorial′nykh hromad [Management of financial potential of united territorial communities]. *Ekonomika APK*. № 12. pp. 6–15.

4. Tymoshenko O.V. (2012) Finansovyy potentsial yak osnova sotsial′no-ekonomichnoho rozvytku terytorial′noyi hromady [Financial potential as a basis of socio-economic development of the territorial community]. *Visnyk Universytetu bankivs'koyi spravy Natsional'noho banku Ukrayiny*. № 1 (13). pp. 123–126.

5. Shchur R. I. (2018) Finansovyy potentsial terytorial′nykh hromad: teoretychnyy analiz [Financial potential of territorial communities: a theoretical analysis]. *Ekonomika ta derzhava*. 2018. № 5. pp. 60–64.

6. Kuzheliev M. O., Nechyporenko A. V. (2019) Finansovi instrumenty stymulyuvannya rehional′noho rozvytku: praktyka vykorystannya v Ukrayini [Financial instruments for stimulating regional development: practice in Ukraine] : monohrafiya. Kyiv : «Tsentr uchbovoyi literatury», 224 p.

7. Zvyeryakov M.I., Koval′ov A.I, Smentyna N. V. (2017) Stratehichne planuvannya zbalansovanoho rozvytku terytorial′nykh sotsial′no-ekonomichnykh system v umovakh detsentralizatsiyi [Strategic planning of balanced development of territorial socio-economic systems in terms of decentralization] : monohrafiya. Odesa: ONEU, 175 p.

8. Kuzheliev M., Nechyporenko A. (2019) Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. Association agreement: driving integrational changes : collective monograph / edited by R. Iserman, M. Dei, O. Rudenko, Y. Tsekhmister, V. Lunov. Accent

Graphics Communications Chicago, Illinois, USA. pp. 374–385.

9. Makovskaya E. A. (2001) Fynansovaya bezopasnostʹ: hosudarstvo, rehyon, lychnostʹ [Financial security: state, region, personality]. Lomonosov 2001 : sb. tezysov y dokladov na mezhdunarodnoy konferentsyy. M.: MHU ym. M.V. Lomonosova, MAKS Press, pp. 129–130.

10. Monitorynh protsesu detsentralizatsiyi vlady ta reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya / Natsionalʹnyy proekt «Detsentralizatsiya». URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/526/10.01.2020.pdf

11. Kuzheliev M. O., Plakhotnyuk V. V. (2018) Formuvannya mistsevykh byudzhetiv v umovakh byudzhetnoyi detsentralizatsiyi [Formation of local budgets in terms of budget decentralization]. *Ekonomichnyy visnyk universytetu*. Vyp. 36/1. pp. 302–312.

12. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi kaznacheysʹkoyi sluzhby Ukrayiny. URL: https://www.treasury.gov.ua/ua

13. Nechyporenko A. V. (2016) Problemy finansuvannya vydatkiv mistsevykh byudzhetiv [Problems of financing local budget expenditures]. *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu*. *Seriya «Ekonomika*». Tom 21, Vyp. 11 (53). pp. 84–88.

14. Kachula A. H. (2018) Byudzhetna detsentralizatsiya v Ukrayini: suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku [Budget decentralization in Ukraine: current status and prospects]. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Ser. «Ekonomichni nauky»*. № 29 (2). pp. 95–98.

Нечипоренко Аліна Володимирівна (ORCID ID 0000-0003-2494-1465) – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь).

Юрах Юлія Сергіївна – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь).